

ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟ ΤΣΑΛΤΑΚΗ

Μελέτη ομάδος εργασίας Τ.Ε.Ε.

Λαμία Δεκέμβριος 1978

ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΣ ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ
ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟΥ ΤΣΑΛΤΑΚΗ ΚΑΙ
ΜΕΛΕΤΗ ΜΑΝΑΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ
ΤΟΥ, ΣΕ ΣΧΕΣΙ ΜΕ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ
ΛΑΜΙΑΣ.-

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Α. εισαγωγή.....

Αα. βάση της μελέτης ....

Αβ. διάρθρωση της μελέτης

Β. ανάλυση της ύφισταμένης καταστάσεως

Βα γεωγραφική ανάλυση

Βγ. ισχύον σχέδιον πόλεως

Βδ. πολεοδομική εξέλιξη

Βε. μορφολογική ανάλυση

Βζ. χρήση του χώρου

Βη. υπηρεσίες και κοινωνικοί χώροι

Βθ. κυκλοφορία, ρυμοτομία

Γ. γενικά συμπεράσματα

Γα. αναφορά στα συμπεράσματα

Γβ. αναφορά στις υπάρχουσες μελέτες

Γγ. εφαρμογή

Δ. προτάσεις

Ἀνάμεσα στά προβλήματα ποῦ κωλύουν ἕναν συλλειτουργικὸ συντονισμό, γιὰ τὴν ἐξέλιξη κάθε κοινωνικοῦ περιβάλλοντος, εἶναι ἡ μονο^{με}ρική ἐπεξεργασία προγραμμάτων, κεντρικῶν πυρήνων ἀπὸ δευτέρους, στοὺς ὁποίους τὰ προγράμματα καὶ οἱ λύσεις αὐτονομοῦνται καὶ οὐσιαστικῶς μονοσχεδιάζονται. Ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι ἡ ἐξέλιξη τῶν προγραμμάτων αὐτῶν νὰ συσφίγεται σὲ σχέση μὲ ἄλλα παράλληλα νὰ καταπιέζεται καὶ νὰ παγιδεύεται, φέρνοντας ἐνάντιο ἀποτέλεσμα στὸ γενικώτερο κοινωνικὸ περιβάλλον. Ὁ προγραμματισμὸς στά πλαίσια μιᾶς χώρας περιλαμβάνει ἐπ'ἀλλήλα στάδια στά ὁποῖα ἐπιλέγονται καὶ μελετοῦνται οἱ σκοποὶ σὲ συνεργασία μὲ κεντρικοὺς καὶ μέσους πυρήνες, καθ' ὅσον ἡ βασικὴ ἀνάπτυξη κάθε προγράμματος καὶ ἐφαρμογή, ἐξαρτᾶται ἀπὸ μέσους πυρήνες. Οἱ μέθοδοι καθ' ὅλοκληρῶς πρέπει νὰ ἐπιλέγονται μὲ σύγχρονα δεδομένα, καὶ ἡ πραγματοποίηση τῶν σκοπῶν νὰ ἀποφεύγει τὶς παραδοσιακὰ ἀσυγχρονίες. Τὸ πρόβλημα παρουσιάζεται πολλές φορές σύνθετο στὸν προγραμματισμὸ του μὲ ἄντικθ ἀλληλοεπίδραση τῶν στοιχείων ἐνὸς κοινωνικοῦ περιβάλλοντος. Συγκεκριμένα στὴν ἀνάπτυξη ἐνὸς νομοῦ ἢ πόλης ὑπάρχει ἀναγκαστικὴ στενότητα ἐκλογῆς μεθόδων οἱ ὁποῖες ἀπὸ τὴν μία πλευρὰ νὰ ἐξαναγκάζουν μερικοὺς πυρήνες, ἀπὸ τὴν ἄλλη νὰ εἶναι ἀναγκαεῖς. Στὴν περίπτωσι αὐτῆς τῆς μελέτης γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς πόλης Λαμίας στὴν θέση τοῦ στρατοπέδου Τσαλτάκη, ἡ ὁμάδα προσπάθησε νὰ παρουσιάσει νέους στόχους ἐξεληξέως μὲ σχέση ἄμεση τὰ προβλήματα τῆς πόλης καθιστῶντας τὴν ὀργάνωσι τοῦ χώρου ἄμεσα ἀπαραίτητα γιὰ τὴν πόλη, ἐνῶ παράλληλα μπορεῖ νὰ ἐξαναγκάζει τὶς στρατιωτικὰς ὑπηρεσίες.

Ἐπισημαίνοντας, ἀναλύοντας καὶ ὀργανώνοντας τὰ προβλήματα τῆς πόλης, ἐπιδιώκεται παράλληλα καὶ ἡ ἐξέλεξη μιᾶς καταστάσεως τῶν γενικῶν λειτουργιῶν τῆς πόλης ποῦ τελούν πρὸς τὴν ἀπρογραμματίστη διέξοδό τους. Σύνθετες καὶ παράλληλες ἀνάγκες, οἰκιστικές, (ἐπέκταση τοῦ σχεδίου τῆς πόλεως), ἐμπορικές (ἐμπορικὰ κέντρα, δρόμοι), πνευματικές καὶ οἰκολογικές, ἐλεύθεροι χῶροι, χῶροι πράσινου. Ὅσον σήμερα κρίνονται ἀναγκαῖες, μὲλλοντικά θὰ ἐξαναγκάσουν παγιδεύοντας τίς λειτουργίες της. Γνωστὸν εἶναι ὅτι κάθε Ἑλληνικὴ πόλη ἀκολούθησε ἕναν κακὸ ἐπιφανειακὸ μεταβολισμὸ στὴ σύγχρονη ὀργάνωση τοῦ περιβάλλοντος καὶ γενικώτερα τῆς πολεοδομίας. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ὀλοφάνερο, ἕνα κράμα μεσαιωνικῆς πόλης μὲ κακότεχνη σύγχρονη δομὴ. Ἀνάμεσα σ' ὅποιαδήποτε ἄλλα προβλήματα συνετέλεσε καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ἑνὸς κακοῦ προγραμματισμοῦ. Οἱ μέθοδοι αὐτοῦ τοῦ προγραμματισμοῦ συνεχίζουν τὸν ἀνόργανο ρεφορμισμὸ τοῦ περιβάλλοντος. Ἐναπόλημα τοῦ μεσαιωνισμοῦ ἢ ἴδια κατάστασις νὰ παρουσιάζεται σ' ὅλες τίς πόλεις τῆς χώρας. Τὸ ἄλλοτε στρατόπεδο, κέντρο πολιτικὸ καὶ πνευματικὸ συγκεντρώνει ἄμεσα τὴ ζωὴ τοῦ περιβάλλοντός του χώρου καὶ γενικὰ κάθε δραστηριότητα τῆς πόλης. Ἡ ἀνάγκη τοῦ κέντρου ^{αὐτοῦ} γιὰ τὴν ὑπαρξὴ της τοῦ δίνει τὴν προνομιοῦχο αὐτὴ θέση. Κάθε διοικητικὴ καὶ κληρωνικὴ δραστηριότητα συγκεντρώνεται ἐκεῖ. Ἡ δομὴ τοῦ χώρου ἔξω ἀπ' αὐτὸ διασπᾶται μὲ τὴν συνεχὴ ἐξέλεξη, κάποτε δὲν ἀποτελεῖ τὸ ἀνγκαῖο ὄχυρό. Ἡ ἀναγκαιότητα τοῦ παρελθόντος γίνεται σημερινὸς ἐξαναγκασμὸς δυσχερειῶν ἄλλων λειτουργιῶν καὶ ἀναγκαιοτήτων. Τὸ παρελθὸν ὄχυρό μπλοκάρισμα τῆς εἰσόδου τῆς πόλης εἶναι ἀναγκαῖα θέση βασικῶν κατευθύνσεων τῶν ἄμεσων ἀναγκῶν τῆς πόλης.

Ἀνάθεση τῆς μελέτης

Τὸ Τ.Ε.Ε. τμήμα ἀνατολικῆς στερεᾶς Ἑλλάδος σέ συνεργασία μέ τίς τοπικές ἀρχές ἀπέθεσε στούς ἀρχιτέκτονες Βίκτωρα Χρυσάφη καί Ἀριστοτέλη Ἀνδρέου τήν μελέτη τῆς προσαρτήσεως τοῦ χώρου τοῦ στρατοπέδου Τσαλτάκη καί τῆς διαμόρφωσῆς του σέ σχέση μέ τίς ἀνάγκες τῆς πόλης Λαμίας

Βάση τῆς
μελέτης

Ἀντικείμενον τῆς ἐργασίας εἶναι ἡ ἐξακρίβωση τῶν σωστῶν πιθανοτήτων δημιουργίας τοῦ χώρου τοῦ στρατοπέδου Τσαλτάκη, μέ ἄμεση σχέση τήν ἀναγκαιότητα τῆς πόλης. Τέλος ἡ σύνθεση ὡς βάση μιᾶς πολιτιστικῆς καί κοινωνικῆς λειτουργίας ἡ ὁποία θά δημιουργήσῃ μιᾶ νέα κατάσταση στό ἀσφυκτικῶ καταπιεσμένο, ἀπό σύνθετες λειτουργίες κέντρο.

Ἡ πολιτιστική αὐτή επέκταση δημιουργεῖ νέες μεθόδους στό πολεοδομικό σύνολο τῆς πόλης ἐν σχέσει μέ τήν φυσική εἴσοδο καί ἐξοδό της, τόν χώρο τοῦ στρατοπέδου καί ἄλλους παρακειμένους ἀξιολόγους πόλους πολιτιστικούς καί κοινωνικούς (Βιομηχανική ἔκθεση τῆς Λαμίας). Ἡ προσαρμογή νέων κέντρων στόν πολεοδομικό χώρο, μπορεῖ νά δώσει δυνατότητα ἀνετώτερης ζωῆς καί γενικά λειτουργίας, παράλληλα δέ αὐτοφύησι νέων κέντρων ζωτικότερων περιμετρικῶν χώρων.

Διάρθρωση τῆς
μελέτης

Βασικὰ δὲν ἐπιζητεῖται ἡ λεπτομέρεια τῶν φάσεών της λόγου τοῦ διαθέσιμου χρόνου. Ἡ μελέτη ἀσχολεῖται μὲ τὰ βασικὰ της σχήματα καὶ τὰ βασικὰ προβλήματα τῆς πόλης στή μορφῇ τῆς γενικῆς ἀνάλυσης. Εἶναι νοητές οἱ ἀλληλοεπιδράσεις τῶν λειτουργιῶν τῆς πόλης κιά τήν καθ' ὅλη ἐξέλιξη τοῦ χώρου. Ἀναφέρεται σέ συμπεράσματα ὀργανώσεως τοῦ χώρου τοῦ στρατοπέδου περιλαμβάνοντας σάν βάση της τήν ἀνάλυση τῆς σημερινῆς μορφῆς τῆς λειτουργίας τῆς πόλης καὶ τῶν δραστηριοτήτων της, μέ ἄμεση σχέση τά ὑπάρχοντα προβλήματα. Τό μεγαλύτερο τμήμα τῆς γραφικῆς διαγραμματικῆς παραστάσεως εἶναι ἡ ἀνάλυση τῆς σημερινῆς καταστάσεως σάν πρῶτο βῆμα εἰς τήν δημιουργική ἀναμόρφωση τοῦ χώρου.

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΤΗΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ

Γεωγραφική ανάλυση

Ἡ πόλη Λαμία εἶναι ὁ κεντρικὸς πυρῆνας τῆς ἀνατολικῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος, καὶ σημαντικὸ κύριο σημεῖο στὸν πρὸς βορρᾶ ἄξωνα ἀναπτύξεως τοῦ Ἑλλαδικοῦ χώρου.

Διὰ μέσου κάθε ἐξελίξεως ἡ νέα πόλη παρέμεινε στὴν τοποθεσίᾳ τοῦ νεολιθικοῦ οἰκισμοῦ, τοποθετημένου στὴν Βορειοδικὴ ἄκρη τῆς Φθιωτικῆς πεδιάδος.

Ἡ μορφή της σὰν πολιτιστικὸ καὶ διοικητικὸ κέντρο παραμένει, καὶ σὰν πυρῆνας ἐπειρεάζει τὸν χῶρο ἀπὸ τὴν Ἀταλάντη ἕως τὴν Πελασγία. Ἀναμφισβήτητα ἐπέζησε στίς πρωτοελλαδικές μετακινήσεις, ἄς μὴν ὑπάρχουν παρὰ ἐλάχιστα ἐμφανῆ στοιχεῖα.

Ἱστορικὴ
πολεοδομικὴ ἐξέλιξις

Τὰ τελευταῖα χρόνια μιὰ δυνατὴ μετοικιστικὴ ἀνάπτυξις πῆρε μέρος στὴν κοινωνικὴ σύνθεσις τῆς πόλεως. Βασικὸ γεγονός ποῦ ἐπιδρᾷ μὲ κάθε τρόπο στὴν πολιτιστικὴ δημιουργία τῆς πόλεως, φορέας ποῦ ἀνοργάνωτα δημιουργεῖ τὴν ἐξέλιξις καθὲς λειτουργίας κατ'ἀνάγκη.

Σάν ἀποτέλεσμα τὸ ὄριον πόλεως ἀναπτύσσεται καθ'ὄλους τοὺς ἄξωνες κοινωνικοῦς πολιτιστικοῦς ἐμπορικοῦς κ.λ.π. νὰ μεταστρέφεται ἢ νὰ μετατοπίζεται, νὰ δημιουργεῖ μὲ τὴν ἔντασις τῆς ἰδιωτικῆς ἀνάγκης.

Καθ'ὄλο τὸ χρονικὸ αὐτῆς τῆς ἐξελίξεως λιγότερη σημασία ἐδόθη καὶ ἦτο φυσικὸ στὴν πολιτιστικὴ ἀναγκαιότητα, καθ'ὅσον αὐτὴ δὲν ἐξυπηρετοῦσε ἐμπορικᾶ. Πολιτιστικοί, παιδαγωγικοί καὶ κοινωνικοί χώροι συντέθηκαν κατὰ τὸ πλεῖστον σὲ χώρους ἐμπορικῆς σκοπιμότητος.

Ἡ πληθυσμιακὴ συγκέντρωσις συνόδευσε τὴν συγκέντρωσις κεφαλαίων, καθὲς λοιπὸν λειτουργία καὶ γενικώτερα ἀνάπτυξις ἀπορροφᾷ τὴν σύνθεσις τῆς παλιᾶς πόλεως, μὲ τὴν δημιουργία ἐνὸς ὀργανωτικοῦ πυρῆνα ἀρκετὰ ἰσχυροῦ, τοῦ ὁποίου ἡ μορφή εἶναι μόνον οἰκονομικὴ.

Ίσχυον σχέδιο πόλεως

Τό Ίσχυον σχέδιο πόλεως χρονολογεῖται ἀπὸ τὸ 1939 ἄν καὶ κατὰ καιροῦς τροποποιήθη δὲν ἔχουν γίνει οὐσιαστικὲς ἀλλαγές. Βασικὰ ἡ πόλη στερεῖται σχεδίου, οἱ περιφερειακοὶ οἰκισμοὶ ποῦ ἀνήκουν στὰ διοικητικὰ ὄρια ἔχουν ἐνωθεῖ μέ τήν πόλη, στήν βαθμιαῖα ἐξέλιξη ἐπεκτάσεων τῶν ἀστικῶν περιοχῶν. Ἀναπτύχθησαν ἐλεύθερα ὅπως καὶ ἡ κυρίως πόλη στὰ ἴδια πρῶτυπα ρεφορμισμού παρουσιάζοντας τά ἴδια χαρακτηριστικά, πολεοδομική στενότητα καὶ ἔλλειψη δυκτίων ὑποδομῆς, ἀκαθόριστες ζῶνες ἀναπτύξεως, γενικὰ ἓνα ζωτικὸ μείγμα ποῦ διασπᾶ ἀυθαίρετα καθὲ ὄριο καὶ ἐπέκτείνεται σέ κάθε δυνατὴ γραμμὴ μέ βάση τήν ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία.

Στήν σημερινή μορφή της ἡ πόλη ἔχει καθαιρέσει κάθε ἔννοια ὑποδομῆς καὶ μέ βάση τήν ἀνάγκη ἢ τήν ἐκμετάλλευση μέ βασικὸ πρῶτυπο τίς Ἑλληνικὲς μεγαπόλεις εἶναι ἓνα καρκινωμα τόσο ὡς πρὸς τὸν ἴδιό της ἐσωτερικὸ χῶρο ὅσο οἰκολογικά στό γύρω ἀπὸ αὐτήν γενικώτερο περιβάλλον. Στήν ἐσωτερικὴ λειτουργία οἱ χῶροι ἔχουν παγιθευθεῖ ἀπὸ τήν συνεχῆ μεταβολή τοῦ τρόπου ζωῆς καὶ ἡ ἐξωτερικώτερη ἐπικοινωνία θά μπορούσε νά παρομοιασθῆ μέ ἀπόδραση. Τὰ στρατόπεδα στίς εἰσόδους της προβάλλουν πάντα τὸν ἴδιο χαρακτήρα τῶν ὀχυρῶν μόνο ἀπὸ τήν λειτουργία τῆς πόλης παίρνουν τήν μορφή καρκινωμάτων, στόν δέ ἔλλειπῆ προγραμματισμὸ ἀπὸ μόνη ἡ πόλη προσπαθεῖ νά ἀποβάλλει παρακάμπτοντάς τα ἢ μεταβάλλοντάς ἄλλους χώρους σέ χώρους ἀνάγκης γιὰ τήν ἐπέκτασή της, τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι νά παγιθεύεται μέσα σ' αὐτοῦς.

Χρήση του χώρου

Στην αναγκαιότητα της αναμορφώσεως του χώρου του στρατοπέδου Τσαλτάκη που άμεσα επίλυει τὰ προβλήματα της πόλης, συμπτήσονται και άμεσα επίσης άνπιμετωπίζονται προβλήματα τών οικισμών. Ούσιαστικά τὰ όρια μεταξύ της κυρίως πόλης και τών οικισμών, όπως άναφέρθηκε, έχουν καταργηθεί. Υπάρχει όμως σημαντική διαφορά συνθηκών διαβιώσεως της πόλης και τών οικισμών. Παρ'ότι οι οικισμοί θά μπορούσαν νά άποτελοϋν αυτούσια περιμετρικά κέντρα, αντίθετα οι πληθυσμοί των συγκεντρώνονται στο κέντρο της κυρίως πόλης. Κάθε μορφή εκδήλωσής των και λειτουργίας συγκεντρώνεται στο μοναδικό κέντρο της κυρίως πόλης. Άμοιβαία αυτός ο συγκεντρωτισμός κάμει τήν πόλη νά παρενεργεί. Μερικοί νεοϊδρυθέντες σύλλογοι προσπαθοϋν μιά σπερματική διάσπαση, χωρίς καμμιά κρατική βοήθεια και προγραμματισμό. Η ύπαρξη της κυρίως πόλης και τών δυνατοτήτων της άποτελεί δεδομένο για τήν άμεση επίλυση των προβλημάτων. Αυτή είναι η πρώτη αίτία του συγκεντρωτισμοϋ. Μ'αυτόν επιτρέπεται η όμαδική παράνομη και άπρογραμματίστη επέκταση που κατ'ανάγκη άργότερα οι βασικές άνάγκες θά καλυφθοϋν. Μέσα στα πλαίσια αυτής της ιδεολογίας η πόλη συνεχίζει νά συγκεντρώνει πληθυσμούς του περιμέτρου περιβάλλοντος. Η μετοίκηση, η δημιουργία νέων άυθαίρετων χώρων, άνάγκη κατοικίας νέες γειτονίες οργανώνουν τήν ισχύ αυτού του πηρήνα, του όπολου η άμεση σκοπιμότητα είναι η κερδοσκοπία, κάθε δυνατή εκμετάλλευση και επένδυση του κέρδους στην άνοικοδόμηση. Η άνάγκη, ο γρήγορος ρυθμός της οικιστικής εξάπλωσης δεν επιτρέπουν

σωστές λύσεις σύνθετης ανοικοδόμησης αυτής, πού συμπεριλαμβάνει περισσότερες από μια ανάγκες.

Η προσαρμογή της νέας πόλης στη παλαιά της όποιας ή γεωγραφική θέση ζητούσε μία επιστάμενη μελέτη πολεοδομική έγινε περισσότερο με έναν τρόπο πού ή βάση του ήταν μόνο ή έκμετάλλευση. Οι ενέργειες του 1960 για την πολεοδομική ανάπτυξη της πόλης και μια νέα ρυμοτομική χάραξη παρέμειναν στην βάση της κατάστασης της ίδιας παλαιάς πόλης. Εκρατήθη αυτούσιος πολεοδομικός ιστός με τους στενούς ανατάλληλους δρόμους πού με την ανάγκη τώρα μετετράπηκαν σε αυτοκινητόδρομους. Παράλληλα ή πληθυσμιακή ανάπτυξη δημιούργησε στην μικρή άλλοτε πόλη πολυσύνθετη πολεοδομική κατάσταση. Σύμφωνα με τά στοιχεία της περιφερειακής αναπτύξεως κεντρικής Ελλάδος του Υπουργείου Συντονισμού και προγραμματισμού ή πληθυσμιακή μεταβολή της πόλης κατά τάς μεταπολεμικές απογραφάς παρουσιάζει ένα αρκετά αύξημένο ποσοστό μεγαλύτερο αντίστοιχου άλλων πόλεων της κεντρικής Ελλάδος.

Αναλυτικώτερα από τό έτος 1951 όπου ή πόλη αριθμεί 25.200 κατοίκους έως τό έτος 1961 ο αριθμός μεταβάλλεται στους 33.200 κατοίκους ήτοι ποσοστόν 3,12%. Κατά δε τά έτη 1961 - 1971 μεταβάλλεται στους 38.300 ήτοι ποσοστό 1,54%. Στους άνωτέρω αριθμούς περιλαμβάνονται μόνον οι κάτοικοι του πολεοδομικού συγκροτήματος του δήμου. Μεγαλύτερη ανάπτυξη παρουσιάσθηκε στις γύρω κοινότητες οι όποιες εξυπηρετούνται άμεσα από την πόλη. Η τελική εικόνα της πόλης είναι παρόμοια μιας αστυκουπόλεως στην όποια τό κέντρο της

άσφυκτιᾶ ἀπὸ κάθε φύσης λειτουργίες καὶ κοινωνικὲς ἐκδηλώσεις, ἐνῶ ἀντίθετα ἡ περίμετρος τῆς πόλης ἀδρανεῖ.

Σήμερα ἐντείνεται μιὰ διαδικασία πού μπορούμε μὰ τὴν ὀνομάσωμε "ἐκρηξη" τῆς πόλης. Ἡ ἐκταση πού συσφίγεται ἀπὸ ἓνα "ρεφορμισμένο" ἀστικό κύκλο ὄλο καὶ ποῖο πυκνὸ δὲλως τοπικὲς διαφοροποιήσεις καὶ δὲλως ἐπέκταση τοῦ τεχνικοῦ καὶ τοπικοῦ καταμερισμοῦ λειτουργιῶν. Παυτόχρονα μέσα σ'αὐτό τό δίκτυο αὐθαίρετα οἱ ἀστικὲς πληθυσμιακὲς συγκεντρώσεις γιγαντιώνονται. Οἱ περιμετρικοὶ πυρῆνες φθίνουν καὶ καταστρέφονται οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν τὴ ζωὴ καὶ τὴν ἐξισορρόπηση τοῦ γενικοῦ χώρου.

Παράλληλα μιὰ ἄλλη μετατόπιση τοῦ οἰκιστικοῦ κέντρου πρὸς τὸν ἐξωτερικώτερον χῶρο παρατηρεῖται μὲ τὴν ἀνάγκη γραφείων ἰδιωτικῶν καὶ κρατικῶν ὑπηρεσιῶν εἰς τὸν κεντρικώτερον τῆς πόλης χῶρον.

Ἡ μετατόπιση αὐτὴ μὲ τὴν ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία δὲν εἶναι καθόλου σαφῆς, μοιάζει μὲ ἀρρωστημένο βιολογικὸ πολλαπλασιασμὸ πού ἰσορροπεῖ μὲ ἀντιδράσεις καὶ ἐπιβιοτικὲς λύσεις.

Ἡ κίνηση καταλήγει στὴν ἀπώλεια κάθε παραδοσιακοῦ χαρακτῆρα. Ἡ διεισδυσις στὴν ὑπαιθρο πού βασίζεται μόνο πάνω στὴν οἰκονομικὴ βάση, περιορίζουν τὴν ἀνάπτυξη κάθε παραδοσιακῆς μορφολογίας καὶ γιὰ τὸν ὄλο χῶρο τό κέντρο γίνεται χῶρος κατανάλωσης, ἀντίθετα στὴν παλαιότερη εἰκόνα σὰν κέντρο πολιτιστικό, πνευματικό, παιδαγωγικό, ἐμπορικό.

Φορεῦς μόνο καταναλώσεως καὶ πληροφορήσεως μοιάζει

μέ πρώτυπο συγκεντρωτικότητας. Κάθε έμφανής πραγματικότητας τής πόλης έξαφανίσθηκε, δρόμοι μέ τήν έννοια τής λειτουργείας, πλατείες, τόποι συναντήσεως. 'Η έξυπηρέτηση οικονομικής προβολής δημιουργεί τώρα κατ'άντίθεση τούς χώρους.

'Η καταβάλωση πόυ κέντρου, γίνεται πολεοδομια έργολάβων, έν όψει τοϋ κέρδους οι όποιοι παράλληλα πωλείται. Το πρώτυπο έγγράφεται σέ μία κοινή κοινωνική πρακτική μέ ένότητα τήν ανάγκη.

μορφολογική ανάλυση
χωροταξία

Ἡ γεωγραφικὴ μορφολογία τῆς πόλης παρουσιάζει τὸ χαρακτηριστικὸ εἶδος μικροῦ πλατῶ μεταξύ δύο λόφων. Ἡ θέση τῆς παλαιᾶς πόλης στὸ χῶρο αὐτὸν ἐκλέχθηκε γιὰ στρατηγικοὺς λόγους, νὰ δεσπῶζει δηλαδὴ τοῦ νοτίου ἐκτεινομένου κάμπου τῆς Φθιώτιδος. Τὴν πιθανότητα αὐτὴ ἐξηγεῖ ἡ θέση τοῦ φρουρίου στὸν ἀνατολικὸ λόφο, τὸ ὁποῖον χρονολογικᾶ τοποθετεῖται πρὶν μερικὲς ἑκατοντάδες χρόνια, ἀλλὰ ἀναμφισβήτητα ὁ χῶρος χρησιμοποιοῦντο ὡς ἀκρόπολις ἀπὸ τοὺς νεολιθικοὺς ἀκόμη χρόνους. Θὰ μπορούσαμε λοιπὸν νὰ ὑποθέσουμε ὅτι ἡ πρώτη πόλις ἐπεκτάθηκε ἀπὸ τὴν πλαγιά τοῦ ἐνὸς λόφου κατὰ μῆκος, καὶ πᾶτος ἀργότερα τοῦ ἀρχέου. Τοὺς μετέπειτα χρόνους ἡ ἐπέκταση ἔγινε πρὸς τὸν νότον πρὸς τὸν ἀνοικτὸν χῶρον τοῦ κάμπου καὶ τελικᾶ πρὸς τὸ βορρινὸ τμήμα. Καθ' ὅποιονδήποτε πάντως σχηματισμὸν ἡ πόλις διατήρησε τὸ πρῶτο κέντρο σὰν ὀργανικὸ πυρῆνα. Ὁ χῶρος λόγου τῆς στενότητάς του ἀδυνατοῦσε νὰ ἀναπτύξη καθε μελλοντικὴ ἐξέλιξη πολεοδομικᾶ καὶ κατ' αὐτὸν τὸν λόγο ἔπαυε καθε ἐνέργεια γιὰ τὴ σωστὴ πολεοδομικὴ διαρρύθμιση, οἱ λίγες ἐνέργειες ἀδυνατοῦσαν νὰ μεταβάλουν τὴν ταχύρρυθμον ἀνοργάνωτη ἐξέλιξή του.

Ἡ μορφή του φτιαγμένη μὲ ἀπλὲς διαστάσεις, σὲ στενοὺς δρόμους δὲν ἄλλαξε ἀπὸ τὰ τελευταῖα ἑκατὸ χρόνια, ἐκτὸς τῶν ὄψεων καὶ τῶν ὑψῶν τῶν κτηρίων. Χαρακτηριστικᾶ ἀνακαινισμένο μὲ τὴ μέθοδο τῆς τελευταίας εἰκοσαετίας. Μερικᾶ νεοκλασσικᾶ διεσπαρμένα σὲ χῶρους βουβῆς σημασίας, χωρὶς παραδοχὲς

ἀκολουθεῖ τὴν παλαιὰ λειτουργικὴν κατάστασιν,
ζωτικὰ σημεῖα οἱ δρόμοι μεταξύ τῶν τριῶν πλατειῶν
ἓνα ζωντανὸ καθημερινὸ τρίγωνο ποῦ καταπιέζεται ἀ-
πὸ λειτουργίες καὶ κυκλοφορία. Οἱ δρόμοι μὲ μιὰ
πλούσια ποικιλία καταστημάτων εἰδῶν προπάντων ἐκ-
λογῆς ἀποτελοῦν τὴν κύρια κοινωνικὴ λειτουργία. Ὁ
γεμᾶτος ἐμπόριο καὶ ζωὴ χῶρος, μὲ τὸ, ἐναλλακτικὸ σέ-
βιτρῖνες περιβάλλον διαίρεται στὸν παρά τὴν κά-
θε πλατεῖα χῶρο. Κύριος κρῖκος ἡ πλατεῖα τοῦ πάρ-
κο περισσότερο ζωτικὸς ὡς πρὸς ἐμπορικότερο σημεῖο
καὶ ἀφετηρία ὅλων τῶν ἀστικῶν συγκοινωνιῶν. Δεύτε-
ρη σέ χαρακτῆρα ἔντασης ἡ πλατεῖα λαοῦ μὲ τὴν μι-
κροαστικὴ καὶ κυρίως ἐργατικὴ τάξιν, τόπος κυρίως
συναντήσεων καὶ τρίτη κατὰ σειράν ἡ πλατεῖα ἐλευ-
θερίας, πλατεῖα ὑπηρεσιῶν καὶ συγχρόνως κοινωνικῶν
φυχαγωγικῶν ἐκδηλώσεων.

Καμμὶα διαφοροποίηση στὸ χαρακτῆρα κάθε μιᾶς ἐκτός
αὐτοῦ ποῦ κατ' ἀνάγκη δημιουργεῖται ἀπὸ τοὺς ἴδιους
ἀνθρώπους σέ διαφορετικοὺς χρόνους.

πολεοδομικός σχηματισμός

Ἡ επέκταση ἀκολούθησε κύρια γραμμὴ τὸν πρὸς Βορρᾶ ἄξωνα τοῦ κέντρου, λόγου τῶν μειονοτήτων τῆς στενότητος τοῦ χώρου, στήν επέκταση χρήσεως ὁποιοῦδήποτε ἄλλου ἄξωνα. Ἡ επέκταση αὐτὴ δὲν εἶχε καμμία πολεοδομικὴ ἐφαρμογή. Ἡ κατ'ἀνάγκη ἀξάπλωση στὸν χῶρο στὸ νότιο κυρίως μέρος τοῦ ἄξωνα ὑπερπήδησε κάθε παρεμβαλόμενο ἔμπόδιο. Ἀποτέλεσμα ἢ λειτουργία νὰ παρουσιάζει διακοπὲς ὅπως κατὰ παράδειγμα ὁ σιδηροδρομικὸς σταθμὸς ὁ ὁποῖος ἀνακόπτει τὴν λειτουργία, στήν ἀνατολικὴ πλευρὰ τὸ νεκροταφεῖο τῆς πόλεως καὶ τὸ στρατόπεδο τοῦ Τσαλτάκη ἀνακόμπουν τὴν συνεχῆ δόμηση καὶ κατ'ἐπέκταση δημιουργεῖται καὶ ἐπεκτείνεται ὁ συνοικισμὸς τῆς Νέας Μαγνησίας. Εἰς τὴν δυτικὴν πλευρὰν τὸ στρατόπεδον τοῦ Τσακάλου ἐμποδίζει τὴν δόμηση μέ ἀποτέλεσμα τὴν επέκταση τοῦ συνοικισμοῦ τοῦ Παγκρατίου ^{καὶ} Καλυβίων.

Βιομηχανικὰ κέντρα τόσο ὅσο καὶ πνευματικὰ ἔγιναν αἰτία τῆς δημιουργίας τοῦ πέριξ αὐτῶν χώρου. Ἡ βιομηχανία γάλακτος καὶ οἱ τεχνικὲς σχολαί στήν δυτικὴν πλευρὰ ἔγιναν αἰτία ἀξιολογήσεως κατὰ πρῶτον τοῦ χώρου καὶ ἀναπτύξεως.

Στὸ βόρειο μέρος τῆς πόλεως ἡ ἐγκατάσταση τῆς παιδαγωγικῆς ἀκαδημίας καὶ σχολῶν μέσης ἐκπαίδεψεως, οἱ ἐργατικὲς κατοικίαι, ἔγιναν αἰτία ἀξιολογήσεως τοῦ χώρου καὶ οἰκιστικῆς ἐπεκτάσεως.

Ἡ συνεχῆς ἐδότησις δημιουργοῦσε μία πολὺπλοκή πο-
λεοδομική ἀσάφεια στήν ὁποία ἀκολουθεῖ ὡς ἐπόμε-
νο ἡ λειτουργική. Καμμια προσοχή δέν ἐδόθη στήν
δημιουργία ἐλευθέρων χώρων καί χώρων πρασίνου.
Οἱ ἐκτάσεις τῶν λόφων τοῦ Ἁγίου Λουκά καί Κάστρου
παρέμειναν μοναδικοί χώροι φυσικῶν πάρκων χωρὶς
καμμια ἐπί μέρους μελέτη προσαρτήσεως καί λειτουρ-
γίας των μέ τήν πόλη.

Ἐνα μέρος στήν ἐπέκτασι τῶν χώρων αὐτῶν χρησιμο-
ποιήθηκε ἀνθάβρετα κατά τήν οἰκιστική τελευταία
ἀνάπτυξη, ἰδιοκτησίεσ ποῦ νόμιμα χρησιμοποιήθη-
σαν πρός ὄφελος ἰδιωτικῶν συμφερόντων. Μὲ ἀποτέ-
λεσμα ἡ δύσκολη λειτουργία νά καταστῆ ἀσφυκτική.

Υπηρεσίες
Κοινωνικοί χώροι

Οι υπηρεσίες πλαισιώνονται στον κυρίως κεντρικό χώρο, τόν μεταξύ των πλατειών, μέσα σε μία πολυσύνθετη λειτουργία άλλων λειτουργιών. Η κεντρική αυτή περιοχή ή Α' ζώνη δομήσεως συγκεντρώνει κάθε διοικητική, εμπορική, κοινωνική και κυκλοφοριακή λειτουργία. Αποτελώντας τό πλέον έκμετάλλευσίμο μέρος γής έγινε ή πυκνότερη περιοχή αναλογίας κατοίκων ανά τετραγωνικό μέτρο.

Μέ τις δύο αυτές βασικές αίτιες ο συνωστισμός δέν έπιτρέπει καμμια λύση.

Η επί μέρους μεταφορά των υπηρεσιών θά ήτο ο μόνος έξυγιαντικός τρόπος. Η κυκλοφοριακή κατάσταση προς βορράν δέν έπιτρέπει καμμια έγκατάσταση. Υπηρεσίες που δυνατόν θά ήτο νά μετατοπισθοῦν μπορούσε νά είναι διοικητικές ή κοινωνικές, μεταξύ των δημοτικών αρχών, ή όποιονδήποτε άλλων ασφαλίσεων ή προνοιών, σε σχέση μέ μία σύνθεση παιδαγωγικών λειτουργιών.

Κυκλοφορία
Ρυμοτομία

Ἡ πόλις τῆς Ἀμφίας εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ κεντρικώτερα ση-
μεῖα τοῦ κεντρικοῦ κυκλοφοριακοῦ δικτύου τῆς χώρας
πρὸς βορρᾶν.

Τὸ παλαιὸ δίκτυο ἐπιδροῦσε μὲ δυσμένεια γιὰ τὴν πόλιν
καθ' ὅσον ἡ κύρια προσπέλασις γινόταν διὰ μέσου τοῦ
κέντρου τῆς πόλης. Οἱ κύριες ἀρτηρίαι ποῦ δέν εἶναι
ἄλλο παρά στενοὶ δρόμοι, ἐνῶ ἄμεσα ὑπῆρχε ἡ ἀνάγκη
μεγάλων ἀρτηριῶν, ἀδυνατοῦν νὰ ἀξυπηρετήσουν τὴν ποῦ-
μορφη ἀνάγκη.

Ὁ κύριος συνωστισμὸς συσπειρῶνεται ὅμως στὸ κέντρο.

Ἀπὸ τὸν χῶρο αὐτὸν ξεκινοῦν ὅλες οἱ ἀρτηρίαι τῆς πό-
λης ποῦ σὲ σχέση μὲ τὸν πληθυσμὸ καὶ τὴν κυκλοφορία
τῶν αὐτοκινήτων εἶναι ἀνεπαρκῆς. Λόγου τῶν φυσικῶν κλι-
σεων ἡ δημιουργία νέων ἀρτηριῶν δέν εὐνοεῖται, ἀντι-
θέτως μάλιστα παράκωλεῖται ἀπὸ τῆς θέσεως ὑπηρεσιῶν
κυρίως στρατιωτικῶν (στρατοπέδα).

Ἀπὸ τὴν κυκλοφοριακὴ μελέτη ποῦ ἔγινε ἐξακριβώθηκε
ὅτι κύριοι καὶ δευτερεύουσι δρόμοι παραλαμβάνουν κά-
θε μορφή κυκλοφορίας στὸ κέντρο διοχετεύοντάς τὴν σὲ
τέσσαρες κυρίως δρόμους, ὁδοὶ Φεραίου, Ὑψηλάντου, Κα-
ραϊσκάκη στὴν Ὑψηλάντου, πρὸς βορρᾶν. Ἀθηνῶν καὶ
Θερμοπυλῶν στὴν Ἀθηνῶν, πρὸς νότον. Καρπενησίου Ἀβέ-
ρωφ Σατωβριάνδου στὴν Καρπενησίου πρὸς δυσμὰς καὶ Κα-
ποδιστρίου Ὀθωνος στὴν Ὀθωνος. Γύρω ἀπὸ αὐτές καὶ
τίς δευτερεύουσες ἡ κυκλοφορία ποῦ παραλαμβάνεται σὲ
μεγάλον ἀριθμὸ αὐτοκινήτων μερικῆς φορῆς εἶναι χῶδης.
Ἄν καὶ πρὸς τὸν νότον παρουσιάζεται κάποια τακτοποίη-
ση καὶ αὐτὸ γιὰ τὸ τὸ τμήμα τῆς πόλης εἶναι νέα προσθή-
κη στὴν ὁποία δημιουργήθηκε ἕκαστον δίκτυο κυκλοφορίας.

"Αμεσο εμπόδιο στην προς τὰ ἀνατολικά λειτουργία παρεμβάλεται τό στρατόπεδο τοῦ Τσαλτάκη ἔκτασις 25.000 τετραγωνικῶν μέτρων μεταξύ δύο κυρίων ἐξόδων τῆς πδλης στή σύνδεσή της μέ τό κύριο οὐκτιο τῆς χώ-
ρας. Ἡ διάνοιξη τοῦ τώρα αὐτοῦ κλειστοῦ περιβάλλοντος μέ διαδρόμους θά ἰσορροποῦσε τήν κλειστή λειτουργία.

	σχεδιο	πολεως	1912
	"	"	1939
	"	"	1964-1978

ΛΑΜΙΑ ΚΛ.1:20000
 ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΠΟΛΗΣ

- Δημοτικά σχολεία
- Πνευματικοί χώροι
- Ανώτερα και μέση εκπαίδευση

ΛΑΜΙΑ ΚΛ. 1:20000
 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

- πρασινο (ελευθερο)
- αθλητικες εγκαταστασεις
- πλατειες
- εκθεση λαμιας

ΛΑΜΙΑ ΚΛ. 1:20000
 ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΧΩΡΟΙ

ΛΑΜΙΑ ΚΛ.1:20000
ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΤΗΡΙΕΣ ΠΟΛΗΣ
ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟ ΤΣΑΛΤΑΚΗ

εμπορική δραστηριότητα

ΛΑΜΙΑ ΚΛ. 12000
ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΗΣ

ΠΑΝ ΔΕΙΠΟΝΑ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

ΠΛΑΤΕΙΑ
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

ΠΛΑΤΕΙΑ
ΛΑΟΥ

ΑΓ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΠΛΑΤΕΙΑ
ΑΘ ΔΙΑΚΟΝ

ΚΑΡΔΙΑ ΒΑΡΟΥΛΟΥ

ΠΛΑΤΕΙΑ
ΠΑΡΚΟΥ

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

ΚΑΡΔΙΑ ΤΡΙΠΟΥ

ΧΑΙΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΙΑΚΟΝ

Α ΒΕΡΡΟ

ΑΓ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

ΛΑΜΙΑ ΚΛ. 1:2000
ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΗΣ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

- Νομαρχία
- Δημαρχείο
- Δημοσιες Υπηρεσιες

ΛΑΜΙΑ ΚΛ. 1:2000
 ΚΕΝΤΡΟ ΠΟΛΗΣ
 ΔΙΟΙΚΗΣΗ

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τά γενικά συμπεράσματα πού προκύπτουν από τήν ανάλυση τής υφισταμένης καταστάσεως αναφέρονται στήν παρακάτω περίληψη.

Χῶρος

Ἡ συνεχῆς μετακίνηση ἔχει συσφίξει μέχρι ἀδιεξόδου τόν χωρῆς σχέδιο χῶρο τῆς πόλης. Ἡ ἔντονη κίνηση καί ἡ σύσφιξη ὅλων τῶν δραστηριοτήτων στήν κυρίως πόλη, ἀποτελεῖ τό βασικώτερο ἀπό τά προβλήματα ποῦ δημιουργήθηκαν.

Σχέδιο πόλης

Στήν ἔλλειψη τοῦ σχεδίου τῆς πόλης προστίθεται ἡ συμπαγῆς νεκρῆ γιά τήν πόλη ἔκταση τοῦ στρατοπέδου Τσαλτάκη, στόν κύριο ἀνατολικό ἄξωνα, δημιουργώντας κατά κύριο λόγο τήν αἰτία τῆς τυχαίας ἐξαπλώσεως τῆς πόλης πρός διεξόδους.

Ἵπηρεσίες

Ἡ λειτουργία τῶν ὑπηρεσιῶν στερεῖται γενικοτέρου προγραμματισμοῦ στίς ἐγκαταστάσεις των, συσπειρώνεται σέ ἀκατάλληλα κτίρια στό κυρίως κέντρο τῆς πόλης, ἀσφυκτώντας περισσότερο τόν χῶρο.

Ὁδικό δίκτυο

Οἱ λειτουργίες καί γενικώτερα οἱ ἀνάγκες στό κέντρο δημιουργοῦν πυκνή κυκλοφορία καί συμφόρηση, γιά τοῦς μικροῦς καί σχετικῶς χωρῆς ὑποδομή δρόμους (πάρκιγκ).

Ἡ ἔλλειψη κεντρικῶν ἀρτηριῶν καί τό παγίδευμα τῶν ἐξόδων ἀποτελοῦν τό βασικώτερο πρόβλημα τῆς συμφόρησης.

Χῶροι πρασίνου

ἐλεύθεροι χῶροι

Ἡ χωρῆς σχέδιο πόλη δέν πρόβλεψε ὀργανωμένο περιβάλλον οἰκολογικά. Ἐλεύθεροι χῶροι δέν ὑπάρχουν.

Σέ σύνολο ἡ πόλη περιστρέφεται στοῦς πύδ κεντρικούς φρόμους, τοῦς συνδετήριους μεταξύ κοινοχρήστων χώρων (πλατειῶν)

Αναφορά στα
συμπεράσματα

Βασική αξία της μελέτης είναι μετά τον έντοπισμό των κυριότερων προβλημάτων να συνεισφέρει σημαντικά σε προτάσεις για τη λύση τους, και να χαράζει μια νέα αρχή δομής της πόλης. Στην αποδέσμευση του στρατοπέδου οι κυριώτεροι σκοποί είναι.

α) Η δημιουργία κέντρου με κοινωνικοπνευματικά σημεία, και οργανωμένο χώρο πρασίνου.

β) Έξοδο της κινήσεως και κυκλοφορίας της πόλης προς τον κύριο άξονα του περιβάλλοντός της, και του προγραμματισμένου Έλλαδικού συντονισμού.

γ) Ανασχηματισμό της δομής της στον αυθαίρετο και παγιδευμένο χώρο.

δ) Μετασχηματισμό του παλαιού κέντρου, σε κέντρα αυτόνομα, περιμετρικά, και ζωή στις γειτονιές.

ε) Μεταφορά μέρους της πνευματικής και κοινωνικής δραστηριότητας σε νέα κέντρα με οργανωμένο περιβάλλον.

αναφορά στις υπάρχουσες
μελέτες

Μελέτη κυκλοφορίας

Έγινε τό 1977 από ομάδα μελών του Τ.Ε.Ε. ή οποία αναλυτικώτερα έντοπίζει τά προβλήματα τής κυκλοφορίας τής πόλης και ρυθμίζει όρισμένους ούσιαστικούς χώρους χωρίς νά αλλάζει σημαντικά τήν ύφισταμένη κατάσταση.

Μελέτη έλευθέρων
χώρων και πρασίνου

Έχει άνατεθεί σέ ομάδα μελών του Τ.Ε.Ε. που έπιλύει μερικά προβλήματα χώρων χωρίς νά προτείνεται ειδικώτερα όργανωμένος χώρος λειτουργιών και έλευθέρου πρασίνου.

Μελέτη πνευματικού
κέντρου

Έγινε από ομάδα του Τ.Ε.Ε. (μουσίου, βιβλιοθήκης) ή οποία μέ τήν κρίση τής Αρχαιολογικής ύπηρεσίας δέν άνταποκρίνεται σέ άνάγκες ασφάλειας και στόν έξωτερικώτερό του χώρο, ώς τοποθετούμενη στό κέντρο τής πόλης σέ σύσφυξη μέ άλλες λειτουργίες.

Εφαρμογή

Ἡ ἀξιοποίηση τοῦ χώρου τοῦ στρατοπέδου Τσαλτάκη σέ ὀργανωμένο κοινωνικό καί πνευματικό κέντρο σέ ἐφαρμογή δέν φαίνεται δύσκολη, καθ' ὅσον οἱ ἀρχές γνωρίζοντας τῆς ἀνάγκης τῆς πόλης προτίθενται στήν ἀνάπτυξη προγραμμάτων γιά τήν λύση τῶν προβλημάτων τῆς πόλης μέ τήν ἀξιοποίησιν τοῦ ἀναγκαίου αὐτοῦ κέντρου. Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά οἱ στρατιωτικές μονάδες προτίθενται στήν ἐγκατάλειψη τοῦ χώρου, μετά ὠρισμένη χρονική διάρκεια.

Ἡ προβαλλόμενη μελέτη συνεισφέρει σημαντικά στήν ὀργάνωση βασικῶν σημείων ποῦ μποροῦν νά δώσουν ἄμεση λύση στά εἰδικώτερα προβλήματα τῆς πόλης.

Προτάσεις

- α) Έφαρμογή βασικῶν κατευθύνσεων ἀναπτύξεως τῆς πόλης ἕως νά ὀλοκληρωθεῖ ἡ μελέτη ἑνός πλήρους σχεδίου
- β) Δημιουργία ὑποδομῆς καί ἀναπτύξεως τοῦ χώρου γιά τήν επέκταση τοῦ σχεδίου πόλεως πού τείνει πρός νοτιο-ανατολικά.
- γ) Δημιουργία σημαντικοῦ ἐπί μέρους διοικητικοῦ ἐμπορικοῦ κέντρου μέ πολιτιστικές ἀξίες στό σημερινό κέντρο βάρους τῆς πόλης.
- δ) Δημιουργία καί τόνωση τῆς ζωῆς σέ περιμετρικά σημεῖα τῆς πόλης.
- ε) Ἀποσυμφόρηση τῆς παλαιᾶς πόλης ἀπό παράσιτες λειτουργίες (ἐμποριοβιομηχανίες καταναλωτικό κέντρο ἐκλογῆς) πού δέν ἀνταποκρίνονται στόν χῶρο καί πού μποροῦν νά ἐδραιωθοῦν σ' ἕναν περίμετρο ἄξωνα.
- ζ) Ἀποσυμφόρηση τῆς κυκλοφορίας μέ τήν διάνοιξη τοῦ σημαντικωτέρου ὁδικοῦ ἄξωνα.
- η) Δημιουργία ὀργανωμένου πρασίνου καί ἐλεύθερου χώρου γιά τήν βιολογική συνύπαρξη καί εὐύπαρξη τῶν κατοίκων.
- θ) Δυνατότητα καλύψεως ἐπικοινωνίας (εἴσοδος - ἐξοδος). Ὁ καθορισμός ἑνός ζωτικοῦ κόμβου στό σημαντικότερο κέντρο βάρους ἐπικοινωνίας σημείου τώρα νεκροῦ γιά τήν πόλη.

Προτάσεις

Ανάλυση χώρου
Στρατοπέδου

Ἡ προσαρμογή τοῦ χώρου τοῦ στρατοπέδου Τσαλτάκη εἶναι ἄμεσα ἀναγκαῖα γιὰ δημιουργία, ἐκτός σάν λύση στά λειτουργικά προβλήματα τῆς πόλης, ἀλλά καί σάν δημιουργία ἐνός νέου κέντρου ἄμεσα ἀναγκαῖου στήν ὅλη δομή τῆς πόλης.

Ἡ ἀνάγκη διευρύνσεως τοῦ κεντρικοῦ πολεοδομικοῦ χώρου ἐντείνει τήν δημιουργία ἐνός νέου κέντρου μέ μέρος λειτουργίας τοῦ παλαιοῦ.

Στήν διαγραμματική σχεδίαση ἀναζητήθηκε ἐπιστᾶμενα ἡ σωστή λύση γιὰ τήν ὀργάνωση τοῦ χώρου τοῦ στρατοπέδου σέ πρακτικές διαστάσεις, κοινωνικῆς ἀνάπτυξης σχέσεων μεταξύ τῶν κατοίκων στήν ἀνάγκη ἐνός χώρου ὀργανωμένου σάν περιβάλλον καί κοινωνική λειτουργία.

Ἀναζητήθηκε μία νέα σύνθεση χωροταξική πού θά μποῦσε νά συμπεριλάβει μέρος ἀπό τίς παλαιές λειτουργίες μέ τήν ἀνάπτυξη νέων σέ σχέση μέ τίς ἀνάγκες τῆς κοινωνικῆς σύνθεσης τῆς πόλης, καί τίς ἀνάγκες μιᾶς σωστής κοινωνικῆς ζωῆς, μέ τήν προτεραιότητα τοῦ χώρου πάνω στόν χρόνο.

Πνευματική

προοδευτική ψυχαγωγία

Ἀνάγκη ἑνὸς κοινωνικοπνευματικοῦ κέντρου ποῦ θά μπορούσε νά συμπεριλάβει πνευματικές (παιδαγωγικές) καὶ κοινωνικές λειτουργίες (δημιουργία ἑνὸς πάρκου παράλληλα μέ ἕναν χῶρο προσείνου).

Ἡ λειτουργία ἑνὸς πνευματικοῦ πεφραματικοῦ κέντρου εἶναι μία ἰδανική πρότασις τοῦ ὁποίου θά μπορούσε νά χρησιμοποιηθῆ ἀπὸ νέους γιὰ πειραματικούς λόγους.

Ἐκδηλώσεις ἐλεύθερης μορφῆς θεάτρου, λογοτεχνίας, τέχνης καὶ γενικά ὅτι ἄλλο θά μπορούσε νά γίνῃ δημιούργημα νέας μορφῆς ζωῆς. Δεδομένου ὅτι ἡ πόλη διαθέτει μόνο τὴν αἴθουσα ἑνὸς θεάτρου, τὴν ὁποία καὶ φυσικά διαθέτει κατὰ παραδοσιακὸ τρόπο χωρὶς τὴν εὐκολία συγκεντρώσεως καὶ συνεργασίας πολλῶν λειτουργειῶν καὶ ἐκδηλώσεων πνευματικοῦ χαρακτῆρα.

* Αναφορά στην ανάλυση

και τή σύνθεση τής

μελέτης

θέσις

Γεωγραφική ανάλυση

Μορφολογία

Πολοδομική θέση και σημασία για τήν ανάπτυξη
τής πόλης - ανάλυσης.

* Οργάνωση και σύνθεση του χώρου

Σύνδεση με τήν πόλη.

Μορφολογία

Τό στρατόπεδο τοῦ Τσαλτάκη, βρίσκεται στό ἀνατολικό ἄκρο τῆς πόλης περιορισμένο στό βορεινό του μέρος, ἀπό τήν ὁδὸ Στυλίδος πού ἀποτελεῖ προέκταση τῶν ὁδῶν Ὁθωνος καί Καποδιστρίου, πρὸς Νότοϋ ἀπὸ τήν σιδηροδρομικήν γραμμὴν τοῦ δυκτίου Λαμίας - Στυλίδος, πρὸς δυσμὰς ἀπὸ τήν δημοτικὴν ὁδὸν καί πρὸς τὰ ἀνατολικά ἀπὸ ἰδιοκτησίαν καί τήν ἀπακαμπτήριον τῆς παλαιᾶς Ἐθνικῆς ὁδοῦ Ἀθηνῶν Λαρίσης. Γεωλογικὰ ὁ χώρος ἀποτελεῖ προέκταση τοῦ Ἀνατολικοῦ λόφου τοῦ Κάστρου, δημιουργώντας μίαν κλήση στό Β.Δ. τμήμα του καταλήγοντας σ' ἓνα εὐρύχωρο πλατῶν στό νότιο ἀνατολικὸ τμήμα (σχετικὸς πίνακας μελέτης). Ὅπως προέκυψε ἀπὸ τήν ἀνάλυση τῆς μελέτης τῆς πόλης ἀποτέλεσε στρατιωτικὴ βάση τῆς ὁποίας ἡ σημασία ἐπισημάνθηκε στήν ἀνάλυση τῆς πόλης.

ἀνάλυση ὀργάνωση

σύνθεση

Πολιτιστικοῦ κέντρου

Διοικητικές ἀρχές

Διοικητήριον

Πνευματικοῦ κέντρου

Πειραματικοῦ θεάτρου νέων παιδιᾶς (παιδικές
χαρές)

Πειραματικοῦ κέντρου μοθσαικῆς παιδείας

Λύκειο Ἑλληνίδων

Βιβλιοθήκη

Λαογραφικὴ Ἔστια

Χῶρος διαλέξεων Νέων

Ψυχαγωγικοῦ κέντρου

Χῶρος ἐκδηλώσεων (διαλέξεων)

ὀργανωμένοι

ὀργανωμένος κήπος

ἐλεύθεροι χῶροι

Ἐλεύθερος χῶρος ζωοφίλων νέων - ἐνυδρεῖο

Παιδικὴ χαρὰ

Ἀθλητικὲς ἐγκαταστάσεις (κλειστό κολυμβητήριον)

(γῆπεδο μπάσκετ)

(γῆπεδο τέννις)

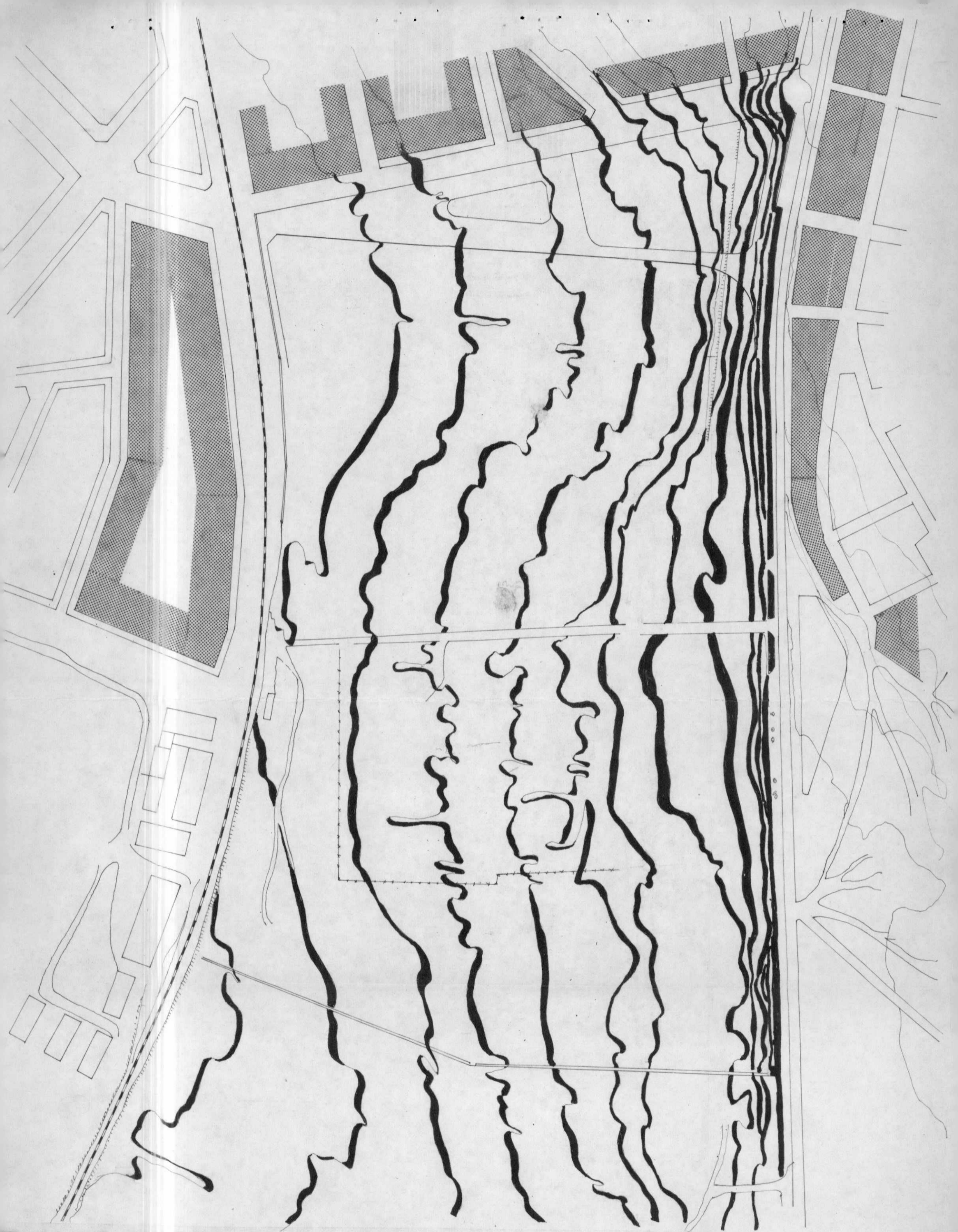
(βόλεψ)

Υφιστάμενη κατάσταση   Εκτάση

ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟ ΤΣΑΛΤΑΚΗ

ΚΛ. 1:2000

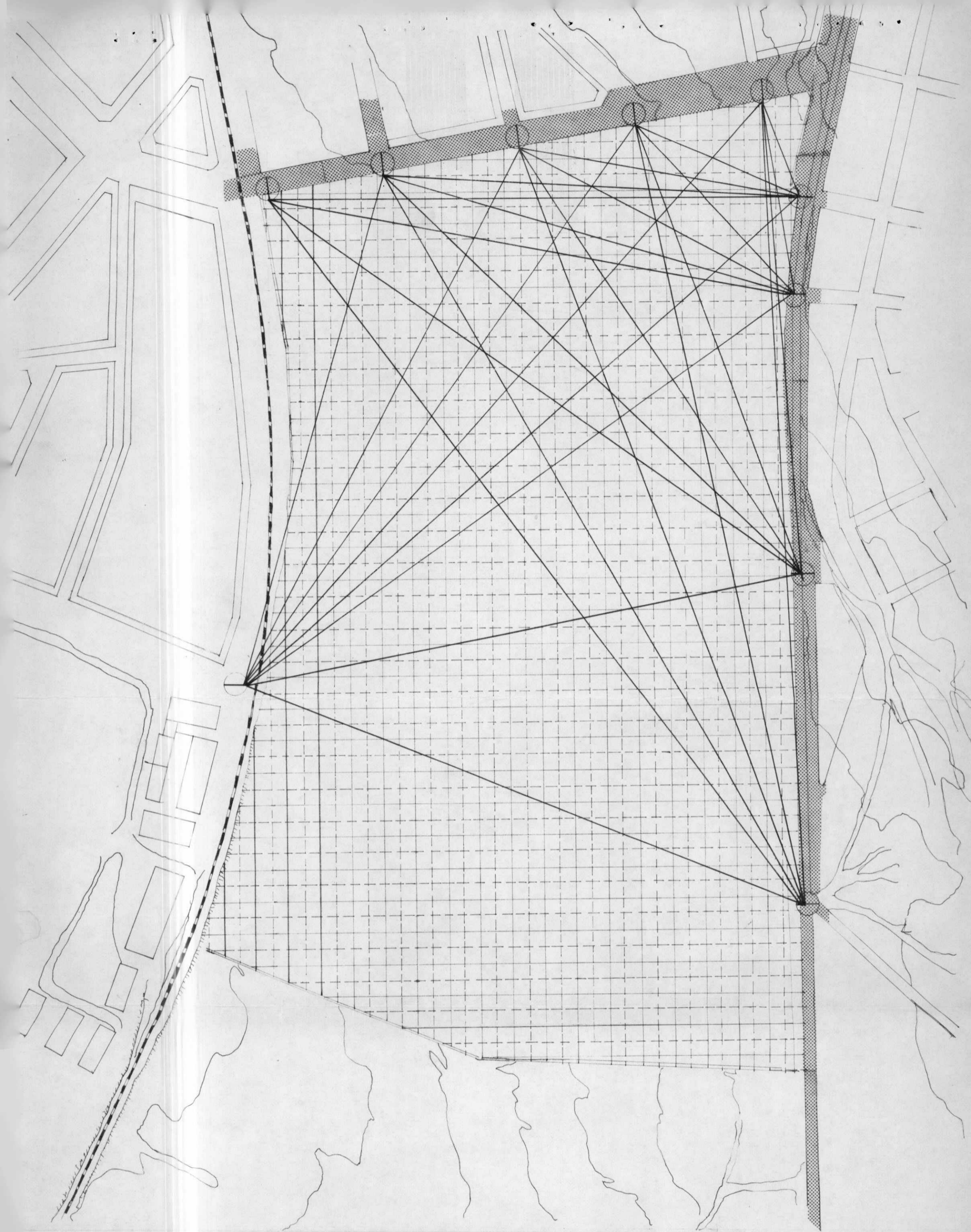
Μορφολογική μελέτη του χώρου

ΣΤΡΑΤΟΠΕΔΟ ΤΣΑΛΤΑΚΗ

ΚΛ. 1:2000

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ	ΕΙΔΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ	ΧΩΡΟΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ	ΧΩΡΟΙ ΠΟΛΩΝ ΠΑΡΑΤΙΣΤΩΝ	ΧΩΡΟΙ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ ΒΟΝ	ΧΩΡΟΙ ΔΙΠΛΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ	ΧΩΡΟΙ ΠΟΛΥΑ ΠΛΗΣ ΧΡΗΣ.	ΧΩΡΟΣ ΣΕ μ ²	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ	
								Α	Β
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ	☐						Δ	Διοικητικοί χώροι	διαφορών υπηρεσιών
	☐						Δ	— // —	
	☐						Δ	— // —	
	☐						Γ	Χώροι υποδοχής και αναμονής	
	☐						Β	Βοηθητικοί χώροι	
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΕΣ	☐	☐		☐	☐		Α	Μουσική - Μουσικές ασκήσεις	
		☐		☐			Γ	Θεατρο - Δραματικές ασκήσεις	
		☐		☐			Β	Κεραμική	
		☐		☐			Β	Ζωγραφική - Γραφικές τέχνες	
		☐		☐			Β	Γλυπτική	
		☐					Β	Χειροτεχνία	
		☐					Β	Φωτογραφία	
		☐					Β	Τέχνες	
ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ	☐						Δ	Καλαθοσφαίρα	ανοικτού χώρου
							Δ	Βόλεϋ	— // —
	☐						Δ	Ποδοσφαίρο κλειστού χώρου	
	☐						Δ	Κολυμβησι	
							Δ	Τέννις	— // —
							Δ	Γκολφ	— // —
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ	☐					☐	Δ	Διαλέξεις - Σεμινάρια	
						☐	Λ	Επιτραπέζιων κοινωνικών παιχνιδιών	
		☐				☐	Α	Σκακ	
								Πολιτική	
	☐						Δ	Βιβλιοθήκη	
						☐	Δ	Κινηματογράφος	
						☐	Δ	Θεατρο	
						☐	Δ	Επικαιροτής	
						☐	Δ	Πειραματικό θεατρο νέων	
						☐	Δ	Εκθέσεις	
ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΕΣ						☐	Β	Τηλεορασις	
						☐	Δ	Χορος	
						☐	Γ	Μουσική	

A	αντιστοιχει	απο	0μ ² - 30μ ²
B	— // —		30μ ² - 60μ ²
Γ	— // —		60μ ² - 180μ ²
Δ	— // —		180μ ² - <

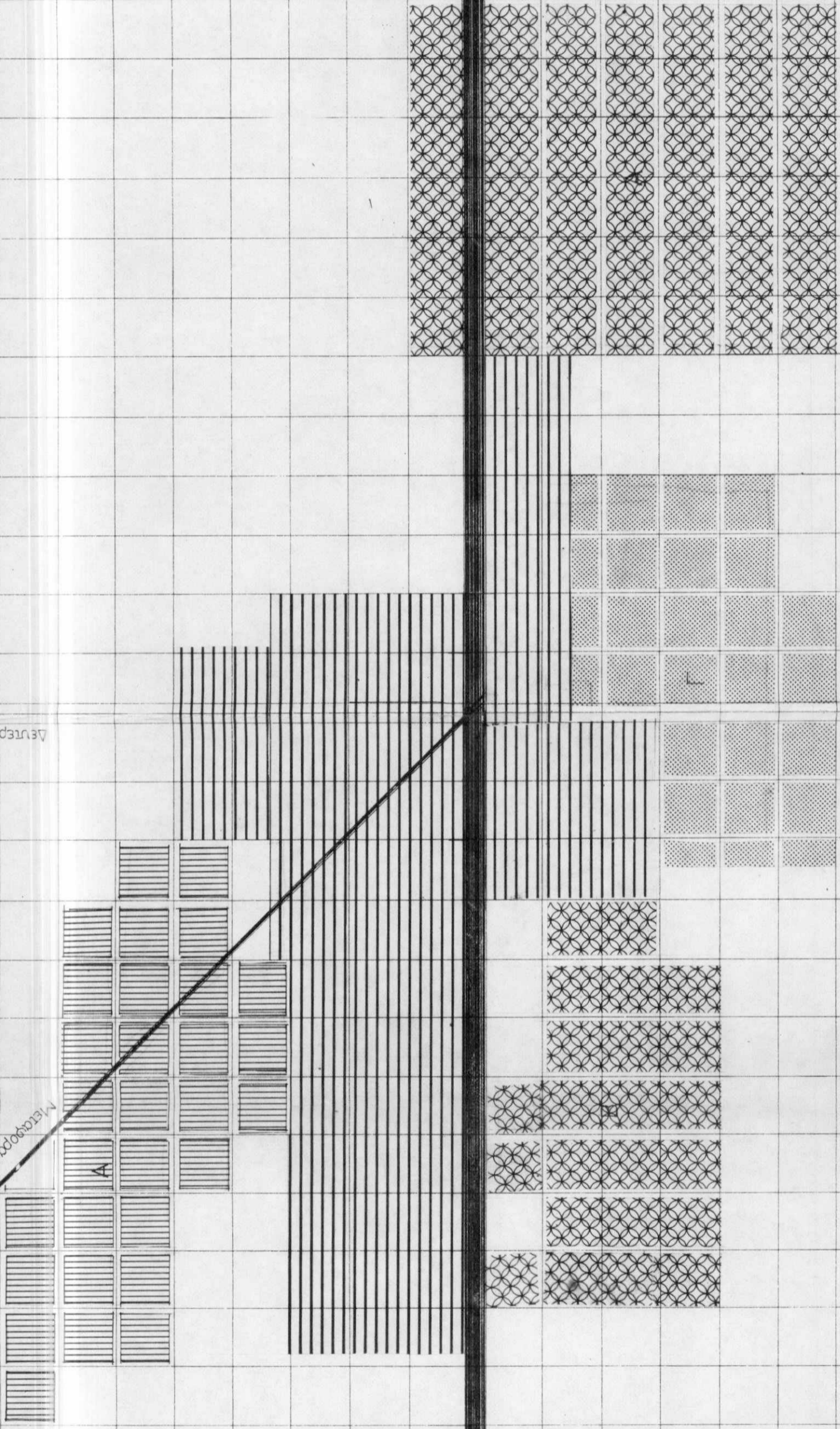
Σταχεία διαγραμματικής ανάλυσης φυσικής λειτουργίας του χώρου
με την πόλη

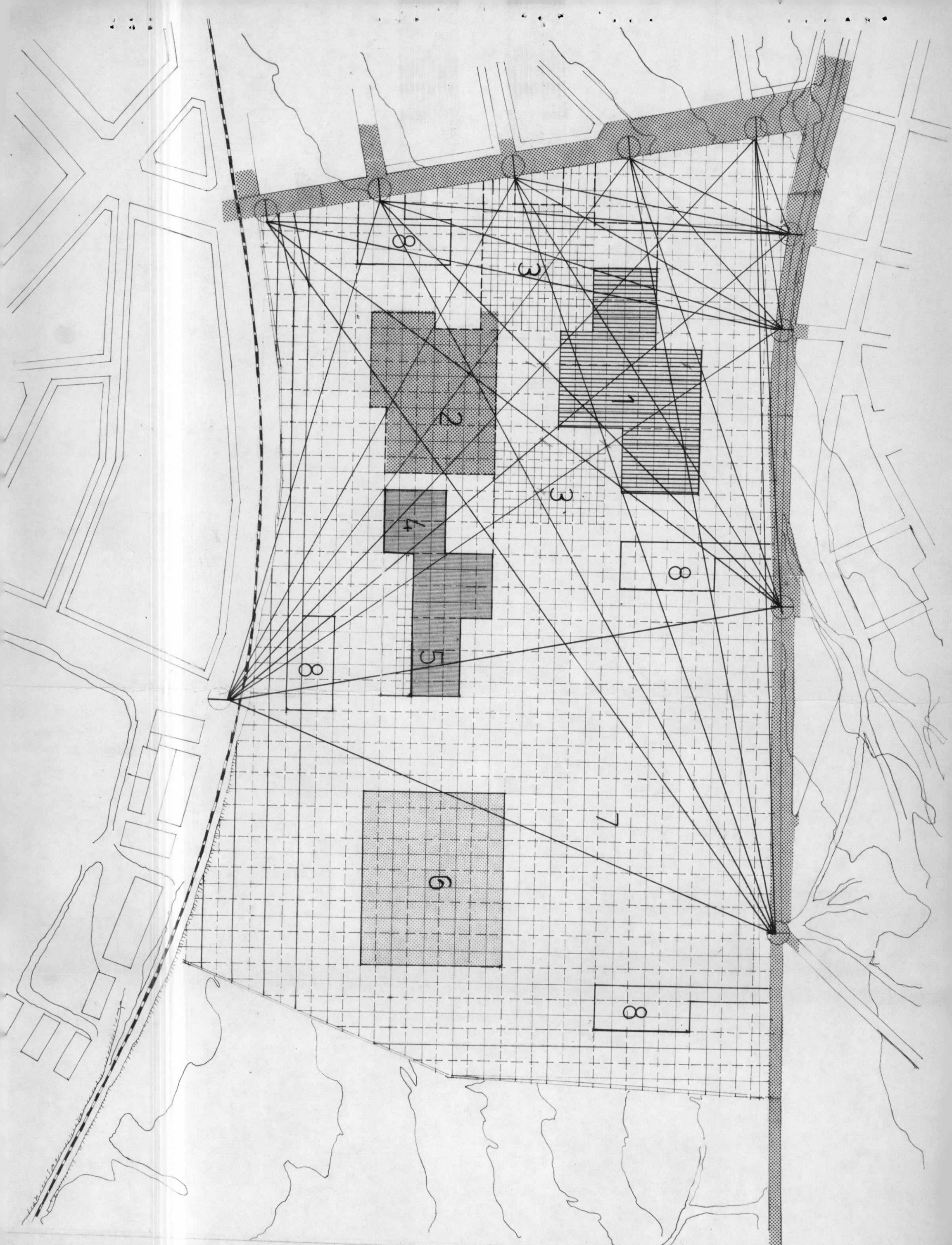
ΚΛ 1:2000

Κυρίως αξών

Λευτέρων αξών

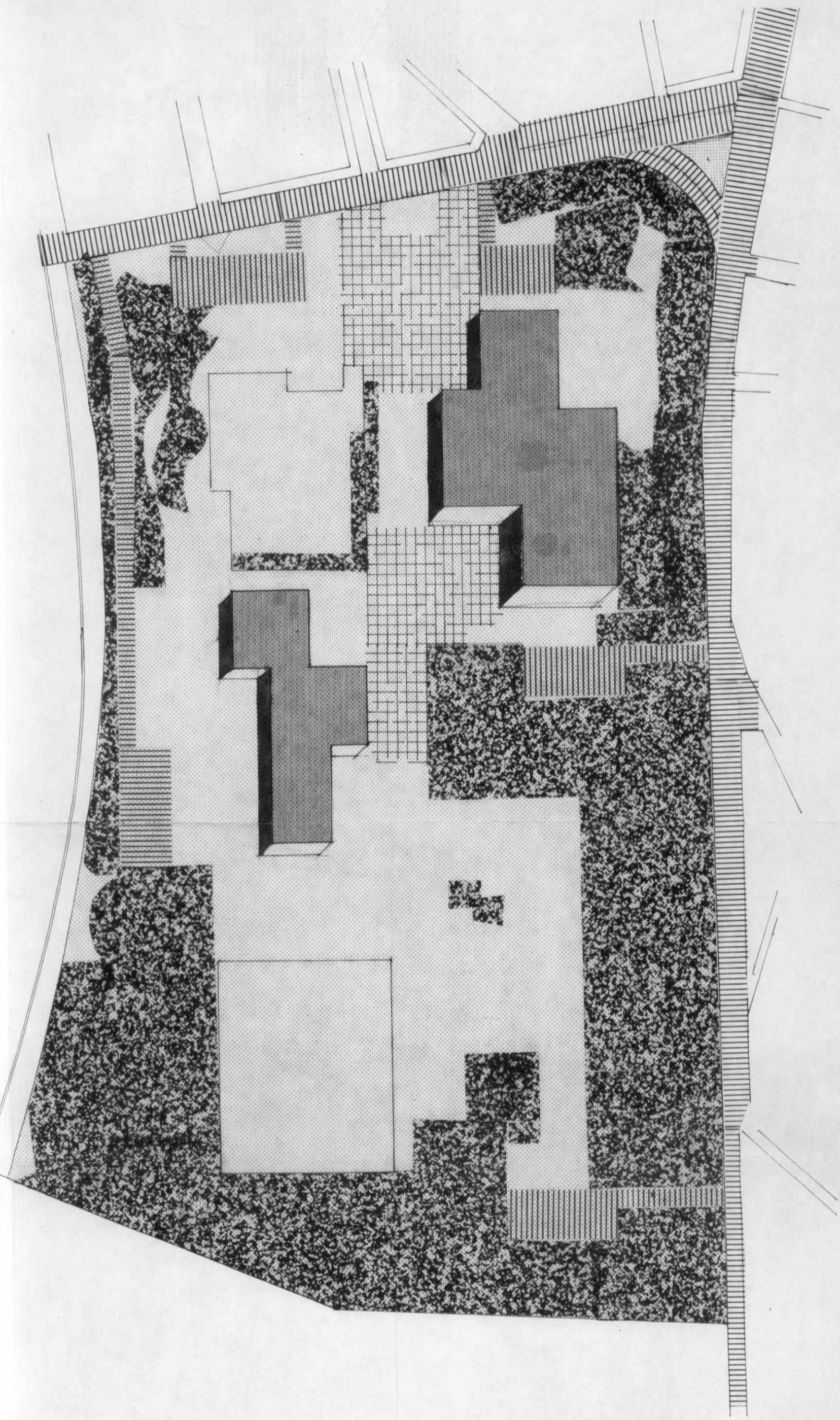
Μεταφωτισμός

- 1 ΔΙΟΙΚΗΤΗΡΙΟ
- 2 ΠΑΙΔΙΚΗ ΧΑΡΑ
- 3 ΥΠΑΙΘΡΙΟΣ ΧΩΡΟΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΩΝ
- 4 ΑΙΘΟΥΣΕΣ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑΣ
- 5 " ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
- 6 ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
- 7 ΠΡΑΣΙΝΟ
- 8 ΠΑΡΚΙΝΓΚ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ
 ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΧΩΡΟΥ
 ΚΛ 1:2000

ΨΗΛΟ ΠΡΑΣΙΝΟ

ΧΑΜΗΛΟ ΠΡΑΣΙΝΟ

ΣΥΝΘΕΣΗ ΧΩΡΟΥ

ΚΛ.1:2000

Αναφορά στην
τελική σύνθεση

Στην ανάλυση που έγινε αναζητήθηκαν οι κύριοι άξονες του χώρου που συνλειτουργούν με τους συνδετήριους της πόλης.

Ο προς βορράν άξονας χαρακτηρίστηκε σαν κύριος κυκλοφοριακός άξονας στην σχέση του με την κατά μήκος οδό Στυλίδος. Ο οριζόντιος χαρακτηρίστηκε βασικός άξονας συνθέσεως. Με μία μεταφορά 45° του καθέτου άξονα και στην γωνία που σχηματίστηκε με τον οριζόντιο άξονα τοποθετήσαμε τον χώρο των διοικητικών λειτουργιών έχοντα άμεση έπαφή με τό άμέσως έξω κύκλωμα της πόλης.

Ο περιβάλλοντας χώρος είναι χώρος ελεύθερος συναντήσεων - συγκεντρώσεων ή χώρος πρασίνου, άμέσως στον χώρο αυτό συντέθηκαν οι χώροι οργανωμένων παιδειών. Δίπλα και παράλληλα ο χώρος των χειροτεχνιών, ο χώρος των κλειστών άθλητικών έγναταστάσεων και στην άκρη ανατολικά του οριζοντίου άξονα οι άθλητικές έγναταστάσεις του ελεύθερου χώρου.

Κατά την όλη διάρκεια της μελέτης συνεστήθη σαν βασική αρχή ή λειτουργία του χώρου σε σχέση με την έξυπνότησή του προς τό ανθρώπινο ύλικό και την σύνδεσή του με την διαφορά της ηλικίας του. Η βασική αυτή σχέση του ανθρώπινου ύλικού με τις έτερόκλητες ανάγκες θά δημιουργούσε τό χάος του χώρου.

Η διαπίστωση είναι ότι (όπως σχεδιάστηκε στο διάγραμμα) ο χώρος θά μπορούσε μιά έξυπνότερη ή περισσότερες λειτουργίες ή ανάγκες για μιά ή περισσότερες ηλικίες. Ακόμη δε συνεστήθηκε ότι ή σχέσις των χώρων νά είναι τέτοια όπως νά παρουσιάζεται μιά συνεχής σχέση του χώρου με τά ενδιαφέροντα του ανθρώπινου ύλικού σε κοινωνικές ομάδες.

2. *Ακόμη δέ μιὰ διασπορά τῶν λειτουργιῶν πού θά μπο-
ροῦσε ἔμμεσα νά δέσῃ τόν χῶρο νά τόν κάνη συνεχή καί
νά μή μοιάζει μέ γκέτο ἢ ἀποκλειστικός γιά μερικό
μόνο σύνολο.

Παράδειγμα. *Ἐγκαταστάσεις χειροτεχνιῶν, πού θά μπορού-
σαν νά σχηματισθῶν ἀπό πολλές ἡλικίες, ^{ὅτι ἔφεραν με} ἀθλητικές ἐ-
γκαταστάσεις, ἀπό τήν ἄλλη πλευρά τοῦ ἀνοιχτοῦ χώρου,
καί παιδικό σταθμό. Βασικά ὅμως ὅλων συζητήθηκε τό πράσι-
νο, πού ἐξ ἀποτελοῦσε τό μεγαλύτερο στοιχεῖο τοῦ
χώρου. Αὐτό δίνεται μέ τέσσαρες μορφές, αὐτοφυές ψη-
λῶν δένδρων στίς ἄκρες τῶν ὁρίων, ψηλά δένδρα ὀργα-
νωμένα νά παρέχουν σκιά καί ἑστῆς μικρῶν συγκεντρώ-
σεων, θαμνώδες ἀποτελούμενο ἀπό θάμνους φυτῶν καί πρά-
σινο χαμηλό (γναζόν) στό ὁποῖο θά μπορούσε κάποιος
νά ξεκουραστῆ ἢ νά καθῆσει κατά περιόδους πού κλι-
ματολογικές συνθήκες τό ἐπιτρέπουν, ἄνοιξη, Καλοκαίρι

3. *Ἡ κυκλοφορία στόν ἐσωτερικώτερο χῶρο συνεστήθη
νά γίνεται σέ πλακόστρωτους πεζοδρόμους καί γιά καμμία
αἰτία νά ἐπιτρέπεται ἡ κυκλοφορία τῶν αὐτοκινήτων.
*Ἡ σύνδεση μέ τά πάρκιν εἶναι ἀρκετά δλοκληρωμένη
νά ἐξυπηρετεῖ κάθε σημεῖο, οἱ δέ ἀποστάσεις νά εἶναι
ἀρκετά κοντινές, πού ἀπό ἄμεσες λειτουργίες νά μήν
ξεπερνοῦν τά 80 μέτρα, πράγμα πού θά μπορούσε νά ἐ-
ξυπηρετήσῃ ἡλικιωμένους καί μικρά παιδιά, χωρίς νά
εἶναι ^{ἐπικίνδυνα}.
Στό νότιο μέρος ἡ σύνδεση μέ τήν πόλη θά μπο-
ροῦσε νά γίνῃ μέ εἰδικούς κόμβους (ἀερογέφυρες ἢ
στοές), Ἄνω στήν βορειοδυτική γωνία εἶναι ἀνάγκη δη-
μιουργίας κυκλοφοριακοῦ κόμβου.

*Ὡς γραμμή ὑψῶν ὁρίσθησαν $3 \frac{1}{2}$ ὄροφοι ὕψος τό ὁποῖο

προσαρμόζεται χωρίς αντιθέσεις στο γενικώτερο περιβάλλον. Σε μία δεύτερη άποψη το ύψος αυτό είναι ιδανικό στην σχετική έπαφή του ανθρώπου από τον έσωτερικό χώρο με το έξωτερικό περιβάλλον, σχέση που άμεσα επιδιώκεται σε όλη την μελέτη συνολικά.

Βάση, λοιπόν της συνθέσεως ήτο η λειτουργία και η έπαφή των μερικῶν χώρων στον γενικώτερο χώρο. "Άμεση έπαφή των αναγκῶν από τον γενικώτερο χώρο στους μερικούς σε σχέσει με την διαφορά ηλικιῶν για την καλύτερη συνύπαρξη.-